

POETIKA DISLOKÁCIE: SLOVINSKÁ LITERATÚRA V SLOVENSKEJ KULTÚRE PO ROKU 1989

ZVONKO TANESKI

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Bratislava, Slovenská
republika, zvonko.taneski@uniba.sk

Zhrnutie Cieľom nášho príspevku je poukázať na prítomnosť takých slovinských spisovateľov, ktorí boli knižne preložený do slovenčiny po roku 1989 a ktorí sa istým aspektom svojho života či svojej tvorby dotýkajú „poetiky dislokácie“ a problematiky „migrácie“ a tým otvárajú aj otázky existencie v cudzine, v emigrácii alebo v exile. Takíto autori a ich literárni hrdinovia si napríklad presne uvedomujú to, odkiaľ pochádzajú, ako aj „inakosť“ nového priestoru. Štúdiá sa usiluje o tom stať sa spoľahlivým dokumentom o charaktere, osobitostiach a určených formách prítomnosti slovinskej literatúry v slovenskom kultúrnom prostredí.

Kľúčové slová:

slovinská literatúra,
slovenská kultúra,
preklady,
dislokácia,
recepcia

POETICS OF DISLOCATION: SLOVENIAN LITERATURE IN SLOVAK CULTURE AFTER THE YEAR 1989

ZVONKO TANESKI

Comenius University Bratislava, Faculty of Arts, Bratislava, Slovakia,
zvonko.taneski@uniba.sk

Abstract The aim of our paper is to point out the presence of such Slovenian writers who were translated into Slovak after 1989, and who touch on certain aspects of their life or their work “poetics of dislocation” and the issue of “migration”, and, thus, open questions of existence abroad, emigration, or exile. Such authors and their literary heroes, for example, are precisely aware of where they come from, as well as the “otherness” of the new space. The study aims to become a reliable document about the character, personality and determined forms of the presence of Slovenian literature in the Slovak cultural environment.

Keywords:
Slovenian
literature,
Slovak culture,
translations,
dislocation,
reception

1 Úvod

Autor štúdie¹ si bol od začiatku vedomý, že tento projekt má nielen enormné rozmery, ale aj polemický charakter koncepcie, ktorá odporuje tradičným dejinám literatúr, založeným na národných predpokladoch a orientovaným výlučne na literárne texty. Projekt vlastne v svojich pôvodných základoch skúmal južnoslovanské literatúry a ich recepciu na Slovensku po roku 1989 v širšom spoločensko-politickom kontexte, ale v tejto štúdie sa sústreďuje konkrétne len na slovinskú literatúru a jej prekladateľskou reflexiou na Slovensku v uvedenom období.² Prostredníctvom zosumarizovaného výskumu vnášame do povedomia odbornej verejnosti nové exaktné poznatky o novej literárnej tvorbe Slovincov a ich súčasných trendoch a zároveň predstavujeme slovenskej kultúrnej verejnosti ucelený výstup o novšom literárnom a kultúrnom odkaze slovinských umeleckých diel (próza, dráma, poézia, esejistika – filozofická, sociologická, politologická...) ako aj o význame jednotlivých umeleckých knižných prekladov zo slovinskej literatúry na Slovensku. Nevyhnutne pri takejto vstupnej „diagnostike“ je prvým krokom pomenovať problém, keďže práve „pomenovanie problému“ predstavuje prvou fázou jeho prekonávania. Preto je primárnou našou úlohou vypovedať o celku a až neskôr ten problém podrobnejšie preskúmať a napokon dosiahnuť tie potrebné, resp. žiadajúce výsledky.

Vzhľadom však na to, že išlo o pilotný výskum interdisciplinárnej, teoretickej analýze vybraných diel zo slovinskej literatúry a ich recepciu v danom dejinnom úseku v slovenskom kultúrnom prostredí tykajúce sa poetiky dislokácie a motívu „migrácie“, metodika riešenia celkového výskumu sa musela nasledovne oprieť predovšetkým o tento postup: 1. Vymedzenie cieľov projektu a sformulovanie vedeckej hypotézy. 2. Zostavenie zoznamu preložených diel slovinských autorov po roku 1989, ktoré sa dotýkajú poetiky dislokácie a motívu „migrácie“. 3. Vyhodnotenie zozbieraného

---

¹ Príspevok je výsledkom riešenia projektu VEGA V-19-017-00 POETIKA DISLOKÁCIE. *Obraz imigranta v južnoslovanských literatúrach po roku 1989.*

² Kompletný zoznam takýchto slovinských autorov knižne preložených do slovenčiny po roku 1989 uvádzame na konci štúdie, a nižšie v texte podrobnejšie vysvetľujeme kritéria k zaradeniu spomenutých autorov do kategórie „poetiky dislokácie“. Do bibliografie zaraďujeme aj tzv. „knižné zošity“ (väčšinou ide o básnické výbery z edície *Versopolis*, ale aj niektoré iné), ktoré majú rovnaké formálne znaky (spôsob registrácie ako ostatné publikácie, maloobchodná cena, uvádzanie všetkých autorskoprávných náležitostí – vydavateľ, rok vydania, vydanie, autor, prekladateľ atď.) ako pri inej knižnej produkcii a preto sme ich doplnili do kategórie knižných vydání. Takisto chceme zdôrazniť, že pri slovinských ženských priezviskách v slovenskom jazyku nepoužívame prechýľovanie (-OVÁ), takže v takýchto záznamoch je uvedený tvar priezviska v príslušnom (slovinskom) jazyku z ktorého sa dielo prekladalo. Narušenie úzu nevyplýva zo svojvoľnosti autora, ale jeho cieľom je ponechať identifikačný útvar originálneho priezviska, keďže sa bibliografia ponúka v rovnakej miere aj autorom a používateľom z východiskovej ako z prijímajúcej kultúry.

materiálu. 4. Vypracovanie analýzy celkovej recepcie slovinských autorov na Slovensku po roku 1989 z hľadiska poetiky dislokácie a motívu „migrácie“ s prihliadnutím na jej historicko-kulturologický kontext. 5. Vypracovanie záveru. Nesporné je pritom to, že ide o pomerne dlhé časové obdobie (1989-2019), ktoré sme napokon museli zmapovať aj na pomerne rozsiahlom areáli literatúry. Zo šírky takto sformulovanej problematiky však môžu na prvý pohľad vyplynúť aj značné nejasnosti, resp. rozpory, ktoré sme sa snažili ďalej podrobnejšie vyriešiť. Napríklad bolo diskutabilné to do akej miery možno považovať básnické knižné výbery za adekvátne k nášmu výskumu, keďže v nich nie všetky básne sa vždy týkajú fenoménu dislokácie a migrácie. To iste platí aj pri zbierkach poviedok, kde práve nie všetky poviedky čerpajú z tejto problematiky. Navyše v tom tradičnom, všeobecne vžitom ponímaní sa poézia, chápaná zväčša automaticky ako lyrická, vyznačuje skôr subjektívnosťou, uzavretosťou, introvertnosťou, teda vlastnosťami, v ktorých dôsledku sa skôr odvracia, uzatvára pred „dislokačným“, resp. „migračným“ dianím. Na druhej strane však práve poézia reaguje na spoločenskú realitu, paradoxne, bezprostrednejšie, pružnejšie, pohotovejšie.

O nič menej dôležitá pri našom badaní bola aj skutočnosť, že napríklad publikovanie umeleckých prekladov z slovinskej literatúry aj po roku 2000 na Slovensku z veľkej časti „kopíruje“ situáciu z 90. rokov 20. storočia:³ slovinskí autori vychádzajú náhodne, nárazovo, neraz mimo edičného plánu vydavateľských gigantov (či naopak: vo vydavateľstvách „jedného človeka“ a v malom náklade) a častokrát aj bez adekvátnej redakčnej úpravy. Týmto konštatovaním v nijakom prípade nechceme naznačiť, že by kvalita všetkých preložených textov zo slovinskej literatúry do slovenského jazyka bola dlhodobo a priori nízka, nedostačujúca či amatérska a pod. Práve naopak, miera osobného zaangažovania alebo presnejšie zanietenia konkrétnych prekladateľov sa v konečnom dôsledku javí na celkový prospech vecí, keďže v prípade prekladov zo slovinskej literatúry ide v drvivej väčšine o nekomerčné, ergo nezištné, ba doslova fanúšikovské pracovné projekty motivované individuálnym vkusom a znalosťou slovinského kultúrneho kontextu, ktorý, napriek geografickej blízkosti, je slovenskému príjemcovi najmä keď ide o aktuálnu situáciu na slovinskej literárnej scéne stále relatívne neznámy. Napokon niektoré z uvedených knižných titulov slovinských autorov boli prekladané do

³ Veľmi podobný je stav napr. s umeleckými prekladmi z poľskej literatúry do slovenčiny v posledných troch desaťročiach. Preto uvedený opis stavu preberáme v tomto odseku v parafrázujúcej forme z nižšie citovaného článku (Mítka 2018: 204-205).

slovenčiny z anglického jazyka (Slavoj Žižek).⁴ Preto je teda frekvencia vydávania prekladov zo slovinskej literatúry v podstate nepredvídateľná a determinovaná hlavne stupňom spomínaného osobného prekladateľského nadšenia a ad dva mierou sympatií a ochoty konkrétnej grantovej agentúry podporiť knižný preklad zo slovinského jazyka.

2 Interpretáčné východiská „poetiky dislokácie“ v slovinskej literatúre po roku 1989

Toto všetko predstavovalo oprávnený dôvod, ktorý nás podnietil k tomu, že sme potom zohľadňovali predovšetkým nevyhnutnosť prísneho výberového princípu: pochopiteľne, takýto prehľad nemôže a ani by nemal byť vyčerpávajúco a všeobiahlo komplexný – teda nemôže, ale ani nechce v úplnosti obsiahnuť celú spomínanú prekladovú tvorbu tohto obdobia. Našou snahou pritom bolo postihnúť problém reflektovania najnápadnejších, vo všeobecnosti najpríznačnejších trendov dneška z preloženého fondu zo slovinskej literatúry po roku 1989, v čo najvypuklejšej preukaznosti. Preto sme pri zostavovaní bibliografického zoznamu diel prednostne prihliadali na tematický, námetovo-koncepčný aspekt a uprednostnili sme také texty, v ktorých sa problematika „migrácie“ a poetika dislokácie objavujú ako relevantný jav, ako explicitná, resp. výpovedná dominanta diela, pričom otázky vlastnej literárno-umeleckej hodnoty a kvality prekladu – teda axiologický zreteľ – pre nás nebola vždy nevyhnutne smerodajnou a, predbežne ponechávajúc ju bokom, sme ju ani nemohli otvárať. Prirodzene, o niektorých dielach v predloženom zozname aj tak možno polemizovať, či sa skutočne a celkovo dajú zaradiť do „poetiky dislokácie“ a do perspektívy „migrácie“. Je to však otázka na ktorú sa pravdepodobne všetci zainteresovaní nikdy nezhodnú. Preto bolo pre nás oveľa relevantnejšie si stanoviť na základe načrtnutých zásad a východísk presné „problémové okruhy“ bádania, čo doviedlo k tomu, že sme vlastnú metodologickú osnovu práce vymedzili v nasledovných základných pracovných „bodoch“, ktoré nasledovné boli pre nás rozhodujúce pri spracovávaní ponúknutých sond do „migráciám“ v slovinskej literatúre po roku 1989. Sú to práve tieto „body“:

- východiskové zmapovanie aktuálneho stavu výskumnej problematiky od roku 1989 po súčasnosť (2019),

---

⁴ Najnovšie sa však časopisecký objavil celý rozhovor so Slavojom Žižekom v slovenskom periodiku, ktorý bol prekladaný priamo zo slovinčiny do slovenčiny. Pozri viac: „S trýžňou budeme musieť vybudovať inú normálnosť“ (Rozhovor so slovinským filozofom Slavojom Žižekom), 2020. Zhovárala sa novinárka Nataša Štefe. Preložila Stanislava Chrobáková Repar. *Fraktál* 3/2, 6-13.

- identifikácia a charakteristika kľúčových motívov spojených s migrantskou tematikou, alebo s poetikou dislokácie,
- identifikácia a charakteristika autorských hodnotových osudov a postojov k aktuálnym procesom migrácie a dislokácie,
- porovnanie postojov k migračno-dislokačnej realite – pokus o predbežné zhodnotenie,
- rozličné autorské a generačné platformy a koncepcie reflektovania problematiky,
- referenčné rámce, modality, resp. intencie pri sledovaní fenoménu „dislokácie“ a „migrácie“,
- otázka migračno-dislokačnej identity výpovedného, resp. autorského subjektu (kategória hlavného hrdinu / protagonistu v próze a v dráme a kategória lyrického subjektu v poézii),
- otázka vzťahu vybratých spisovateľov (inklinujúcich k poetike dislokácie a k motívmi „migrácie“) z preloženého korpusu k domácej národnokultúrnej tradícii a ich cesta k jej hodnotám,
- široký priemet migračno-dislokačných trendov v rovine výrazových prostriedkov (jazyk diela a hlavné tematické jadra v texte).

Hoci by sa akiste žiadalo ukončiť prácu obligátnou systematickejšou sumarizáciou, predsa z jednotlivých postrehov a zistení, ku ktorým sme dospeli priamymi interpretačnými vstupmi do konkrétnych textov, nemienime predbežne vyvodzovať, resp. určovať celkom istú a jednoznačnú „diagnostiku“ problému – vonkoncom si nenárokujeme na úplnosť a definitívnosť našich tvrdení a nepredkladáme zatiaľ hotové závery. Išlo nám skôr o priebežný „popis stavu“. Naším cieľom bolo vlastne predostrieť ilustračný obraz o tom, ako, v akých referenčných, tematizačných a obrazných a výrazových intenciách a podobách sa javia aktuálne prebiehajúce procesy „migrácie“ či dislokácie, resp. ktoré paradigmaticko-štrukturálne zmeny, posuny v samotných dielach sú prejavom či dôsledkom širších, všeobecnejších kultúrnych pohybov.⁵

⁵ V tomto slova zmysle dokonca môžeme hovoriť o vonkajšej (externej) dislokácii, t. j. o skupinu autorov, ktorí iste obdobie svojho života prežili a tvorili v zahraničí a práve táto „dislokácia“ zanechala výraznú pečať v ich tvorbe: povedzme Aleš Debeljak alebo Tomáš Šalamun v Amerike či Aleš Šteger v Peru alebo v Kašmíre a pod. V tomto slova zmysle dokonca však z tohto korpusu môžeme vyčleniť aj tzv. vnútornú (internú) dislokáciu alebo migráciu slovinských spisovateľov preložených do slovenčiny v skúmanom časovom rozpätí 1989-2019. Do tej skupiny napríklad patria autori ktorí kvôli rozličným dôvodom „migrovali“ v rámci samotného priestoru bývalej Juhoslávie: taký prípad je napríklad Josip Osti, ktorý zo Sarajeva prišiel do Ľubľany a postupne sa stal slovinským spisovateľom. Zo slovinského originálu ho prekladal aj Karol Chmel do slovenčiny. V *Slovníku balkánských spisovateľov* (Ed. Ivan

V našom prípade išlo teda o vcelku prosté a aj periodizačné konkrétne vymedzenie: zamerali sme sa totiž na domácu prekladovú tvorbu zo slovinskej literatúry po roku 1989 (spojená v svojej kľúčovej podstate s problematikou „migrácie“ a poetikou dislokácie) až po užšie chápanú súčasnosť, teda po rok 2019. Takéto periodizačné vymedzenie, resp. rámcovanie sme si stanovili prihliadajúc na problematiku kultúrnych procesov v transformujúcej sa slovenskej (a slovinskej) spoločnosti, ktorá bola pre nás v tejto práci smerodajná. Napokon, rok 1989 je predovšetkým politicko-historickým medzníkom, prelomovým rokom práve z hľadiska zmeny režimu, ktorá je predpokladom a začiatkom následných celospoločenských kultúrnych premien. Problém slovenského prekladového reflektovania zo slovinskej literatúry rôznych úrovní celospoločenskej transformácie i najnápadnejších, vo všeobecnosti najpríznačnejších civilizačných trendov dneška sme sa pokúsili načrtnúť na vzorke synekdochicky vybraných textov. Otázka takéhoto synekdochického výberu sa pritom ukázala podstatne problematickejšia než periodizačné vymedzenie, časové rozmedzie pojmu *súčasná slovinská literatúra*. Čiže, problémom pre nás nebolo ani tak to, čo máme rozumieť pod týmto pojmom z periodizačného hľadiska, ale najmä to, čo všetko do slovinskej literatúry a do slovenskej „špecificky obmedzenej“ prekladovej produkcie tohto konkrétneho obdobia rokov 1989-2019 nevyhnutne patrí, ktorí autori a ich diela by v informatívnom prehľade literatúry tohto obdobia nemali chýbať. Otázka sa pritom stane ešte problematickejšou, väčšmi dilematickou, ak ju zúžime a budeme brať do úvahy len poslednú fázu tohto obdobia, etapu „posledných rokov“, teda súčasnosť v tom prísnejšom, užšom zmysle, a opýtame sa napríklad: ktorí z autorov debutujúcich po roku 2000 a preložených do slovenčiny po tom istom roku (a ešte tesnejšom zúžení, povedzme, za posledných desať rokov) predstavujú neopomenuteľný prínos, resp. ktorí z nich stoja jednoducho za opodstatnenú hodnotnú zmienku? Otázok je v skutočnosti viac, možno ich klásť diferencovanejšie: otázne nie je napríklad to, ktorí z najmladších autorov vstupujúcich do slovinskej literatúry (a nasledovne prekladaných do slovenčiny) v posledných rokoch, stihli v nej už nadobudnúť relevantné postavenie, ale aj to,

---

Dorovský) vydaný v Prahe v roku 2001 je však Josip Osti ešte zaradený do zoznamu bosniantskych autorov. Josip Osti (1945) je teda stále u nás považovaný za slovinsko - bosniantsky básnik, ktorý od roku 1990 žije v Lubľane. S jeho dielom sa môžeme stretnúť najmä v prekladoch do češtiny, hoci niektoré z nich vyšli aj na Slovensku. Napokon sa v našom bibliografickom zozname nájdú aj mnohých ďalších autorov Slovincov, ktorých fyzicky sa nest'ahovali do cudziny, ale ich protagonisti / hrdinovia / postavy / lyrické subjekty v dielach jasne preukazujú viaceré znaky z načrtnutej „poetiky dislokácie“.

ktorí z autorov staršej či najstaršej generácie – žijúcich (ale tiež už nežijúcich⁶) klasikov, ktorých vrchol tvorby spadá prevažne do šesťdesiatych, sedemdesiatych alebo osemdesiatych rokov – stále tvorivo prítomných v domácej literatúre, si v nej svoju určujúcu, profiltovnú pozíciu udržiavajú doteraz, aj v rámci dnešnej literárnej scény.⁷ Kto teda utvára profil literárnej súčasnosti v Slovinsku a na Slovensku? A možno vôbec hovoriť v tomto zmysle o nejakom zreteľnom, rysujúcom sa či ustálenom profile – nebodaj o *kánone* širšie ponímanej súčasnej slovinskej literatúry? Celý rad ďalších otázok by ešte vyplynul pri zohľadnení vyslovene axiologických i špecifických, vydavateľsko-distribučných, komerčných, mediálne-komunikačných, ale i literárno-sociologických, generačno-skupinových a iných aspektov.

3 Recepcia slovinských spisovateľov v (ne)periodickej tlači v slovenskom jazyku po roku 1989

Samozrejme, existujú početné vedecké práce predovšetkým Viktora Smoleja a Andreja Rozmana o doterajších slovensko-slovinských literárnych vzťahov (pred nimi však tiež treba zaznamenať aj aktivity Jozefa Ambruša, Kolomana K. Geraldiniho, Melichara Václava a Vit'azoslava Hečka, v súčasnosti sa tejto problematike najviac venujú Miloslav Vojtech, Saša Vojtechová Poklač a Svetlana Kmecová na Slovensku ako aj Špela Šramel Sevšek a Miha Kragelj v Slovinsku). Ich práce treba brať vždy do úvahy ako zrkadlo toho, čo sa hodnotne spracovalo v minulosti, napokon aj vtedy keď sa začína skúmať práve aj to najnovšie obdobie týchto vzťahov a to najmä v širších kontextových a interdisciplinárnych

⁶ V tomto prípade je otázne, či status *nežijúci* nekoliduje s vyššie postulovaným pojmom *súčasní*, ak, pravdaže, trochu starostlivo nepokladáme za súčasnosť všetko v literárnej prevádzke po roku 1945, ako to ešte aj dnes s obľubou robia niektoré školské literárne dejepisy, resp. literárnohistorické príručky.

⁷ Napríklad slovinský moderný básnik Srečko Kosovel bol knižne prekladaný do slovenčiny aj pred rokom 1989, ale kvôli vopred určenému časovému rámcu nášho výskumu sme tento záznam nakoniec neuviedli v našom bibliografickom zozname. Podrobnejšie informácie o tom vydaní si však čitateľ môže vyhľadať v *Slovníku prekladateľov z macedónčiny, srbsčiny, chorvátčiny a slovinčiny* od Jána Jankoviča (Bratislava: Jaga / Veda, vydavateľstvo SAV, 2005). Taktiež si tam možno overiť záznamy preložených diel starších slovinských spisovateľov, ktorí majú blízko k „poetike dislokácie“ a problematiky „migrácie“, ale ich tvorba bola reflektovaná na Slovensku výlučne pred rokom 1989. Taký je povedzme Ivan Cankar a o ňom sa aj v posledných rokoch na Slovensku napísalo pomerne veľa. Pozri napr.: Alica KULIHOVÁ, 2010: Ivan Cankar v slovenských prekladoch. 90. výročie vzniku Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity v Lublane. Bratislava: Univerzita Komenského, 79-85. Zaregistrovali sme napokon aj zriedkavejšie prípady, keď od daného slovinského autora sme nezaradili do bibliografického súpisu všetky realizované preklady do slovenčiny po roku 1989, keďže sa všetky netýkali „poetike dislokácie“, niektoré z nich totiž patrili do iných literárnych žánrov.

súvislostiach.⁸ Saša Vojtechová Poklač napríklad v svojej štúdie s názvom *Aktuálna recepcia slovinskej literatúry na Slovensku* zdôrazňuje fakt, že

„Súčasná recepcia slovinskej literatúry na Slovensku má v rozhodujúcej miere podobu časopisecky publikovaných prekladov. Súvisí to s tým, že vydanie prekladov v knižnej podobe je závislé od viacerých faktorov“. (Vojtechová Poklač 2010: 115)⁹

V súvislosti však s obdobím pred 1989 a v súlade s „poetikou dislokácie“ a motívom „migrácie“, ktorým boli naším primárnym cieľom skúmania, treba podrobnejšie predstaviť aj neustálu prítomnosť tvorby Ivana Cankara v slovenskom kultúrnom povedomí. Najnovšia iniciatíva o tom prišla v roku 2018 z Ľubľany kde v rámci manifestácie *Svetové dni Ivana Cankara* bola vydaná aj celá antológia jeho textov v rôznych svetových jazykoch v ktorej nechýbali, pochopiteľne, aj nové preklady do slovenského jazyka.¹⁰ Napokon aj rakúsky literárny publicista Karl-Markus Gauß (1954), ktorého dielo *Európska abeceda* bolo preložené do slovenčiny v roku 2004 s nadšením píše: „o slovinskom spisovateľovi Ivanovi Cankarovi, čo vytvoril značný diel svetovej literatúry v malom jazyku, ktorým nehovorí viac ako dva milióny ľudí v štyroch štátoch, v Slovinsku, Taliansku, Rakúsku a v Maďarsku“ (Gauß 2004: 116). O Ivanovi Cankarovi s veľkým rešpektom píše aj ďalší významný slovinský

⁸ Z najnovších štúdií z tohto okruhu treba pozrieť aspoň: Mária DOBRÍKOVÁ, 2010: Interkultúrne a interpretačné súradnice prekladového textu. Nad slovinským a českým prekladom románu S. Tratnik „Ime mi je Damjan“. 90. výročie vzniku Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity v Ľubľane. Bratislava: Univerzita Komenského, 86-95; Michal BABIAK, 2010: Slovinská dramatika v slovenskom kontexte. 90. výročie vzniku Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity v Ľubľane. Bratislava: Univerzita Komenského, 29-34; Ľuboš KAČÍREK, 2010: Viktor Smolej a jeho prínos pre rozvoj slovensko-slovinských vzťahov. 90. výročie vzniku Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity v Ľubľane. Bratislava: Univerzita Komenského, 16-28; Saša VOJTECHOVÁ POKLAČ, Miloslav VOJTECH, 2015: Jozef Ambruš a slovinská literatúra. *Pamät' literárnej vedy – Jozef Ambruš*. Ed. Erika Vrtáňová a Oľga Vaneková. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 13-29; Saša VOJTECHOVÁ POKLAČ, 2014: Recepcia slovenske kniževnosti na Slovaškom. *Obdobja 33*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 513-519; Svetlana KMECOVÁ, 2014: Slovenistika na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v premenách. *Philologica 73* (Zborník Filozofickej fakulty UK). Bratislava: Univerzita Komenského, 79-88; Špela SEVŠEK ŠRAMEL, Jozef PALLAY, 2017: *Sedemdeset let slovistiky v Ljubljani (posvečeno Andreju Rozmamu)*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; Špela SEVŠEK ŠRAMEL, 2018: Tradícia literárnej slovistiky v Ľubľane: prekladateľská, odborná a vedecká činnosť Viktora Smoleja. Preklad do slovenčiny: Oľga Ambrósová. *Minulosť, súčasnosť a perspektívy literárnej slovistiky*. Ed. Radoslav Passia. Bratislava: Platforma pre literatúru a výskum, 127-135, ako aj celú doktorskú dizertáciu Miha Kragelja *Vlna kultúre pri rozvoji politických in hospodarských odnosov med Slovansko in Slovenijo*, obhájenej na Filozofickej fakulte v Ľubľane v roku 2019.

⁹ Pod lektorským vedením S. Vojtechovej Poklač sa na Filozofickej fakulte UK v Bratislave v posledných pätnást rokoch zrealizovali viaceré hosťujúce návštevy popredných slovinských spisovateľov a taktiež boli vydané viaceré knižné preklady (Franjo Frančič, Feri Lainšček a iní) na ktorých participovali študenti slovinistiky UK v Bratislave. Najlepšie preklady študentov boli publikované aj v dvoch literárnych antológiách. Pozri: Saša VOJTECHOVÁ POKLAČ, Svetlana KMECOVÁ (ed.), 2013: *Nabládnutia do súčasnej slovinskej prózy*. Bratislava: Univerzita Komenského, 108 s.; Saša VOJTECHOVÁ POKLAČ, Miloslav VOJTECH (ed.), 2014: *Čítame súčasnú slovinskú literatúru (Antológia literárnych textov)*. Bratislava: Univerzita Komenského.

¹⁰ Pozri: *Antológia literature Ivana Cankarja s prevodi v tuje jezike* (Slovenščina na tujih univerzah, Projekt Svetovni dnevi Ivana Cankarja), 2018. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete, 425-454 (slovenské preklady).

autor, ktorého eseje boli dvakrát knižne preložené do slovenčiny. Je to Aleš Debeljak,¹¹ ktorý v knihe *Kozmopolitická metafora (Individualizmus a národná tradícia)* presvedčivo tvrdí:

„Keď sa koncom roku 1909 Cankar vrátil z návštevy u brata Karla, tajomníka katolíckeho arcibiskupa v Sarajeve, do clivo rozkošného objatia Lufňany, aby sa – podľa vlastných slov – konečne presunul do *centra života*, prerezal svoju pupočnú šnúru s Viedňou. Tam prežil najplodnejšie obdobie svojej umeleckej biografie.“ (Debeljak 1998: 172)¹²

Aleš Debeljak v spomínanej knihe *Kozmopolitická metafora* píše aj o ďalšom veľkom slovinskom spisovateľovi, ktorý bol vydaný v slovenčine v rozsiahlom knižnom básnickom výbere. Je to Tomaž Šalamun,¹³ ktorý preslávil slovinskú poéziu azda najviac vo svete koncom 20. a začiatkom 21. storočia. Debeljak tam podotýka, že

„nie je teda prehnané tvrdenie, že v Šalamunovi môžeme vidieť medzinárodného L=A=N=G=U=A=G=E básnika *avant la lettre*.“ (Debeljak 1998: 172)

Napokon zhodou smutnej okolnosti tesne po ich smrti bolo pripravené a ich obom venované skoro celé tematické číslo slovenského literárneho časopisu *Romboid* 7-8 (2016), keďže T. Šalamun zomrel roku 2014 a A. Debeljak o dva roky neskôr, teda v roku 2016.¹⁴ Číslo zostavila a pridružené texty o nich pri tejto príležitosti vybrala

¹¹ Brnenský slavista Ivan Dorovský napr. o ňom okrem iného uvádza: „Básnik a esejista Aleš Debeljak jako odchovanec amerických univerzit a autor antologie *Americká metafikce* (1988, Americká metafikcija) prosazoval americký model pro charakteristiku nových básnických a prozaických uměleckých postupů. Jeho *Postmoderní sfinga* (1989, Postmoderná sfinga) je ovšem první slovinskou prací o postmodernismu, která zdůrazňuje také aspekty sociologické a kulturologické“ (Dorovský 2004: 128).

¹² Okrem dvoch zaznamenaných knižných prekladov A. Debeljaka do slovenčiny treba upozorniť aj na časopisecké preklady, napríklad: Aleš Debeljak, 1998: Nádej a obavy národnej kultúrnej tradície. *Rak – Revue aktuálnej kultúry* 3/1–2, 7. (Preklad: Karol Chmel), potom preklady v časopise *Romboid* z roku 1999 a 2016 a jeho početne texty v časopise *Fragment*, kde sa stal „kmeňovým autorom“ (Podrobnejšie o tom pozri v našej štúdie: Zvonko TANESKI, 2020: Južnoslovanskí spisovatelia na stránkach slovenského časopisu „Fragment“ (1987-2017) / South-Slavic Authors on the Pages of Slovak Journal „Fragment“ (1987-2017). *Зборник Матиче Српске за славистику* 98 (Matica Serbica: Department of Literature and Language, Review of Slavic Studies). Нови Сад: Матича Српска, 201-213.

¹³ Na Slovensku po vydaní knižného výberu z jeho poézie vyšlo zopár ohlasov, ktoré poukazujú na nesmiernu dôležitosť a jeho pevné miesto v súčasnej slovenskej a svetovej kultúre. Pozri napríklad doslov Karla Chmela: „Môj svet je jasný a volá sa tak, ako sa volajú moje knihy“ v samotnej knihe ako aj ďalšie texty: Daniel HEVIER, 2003: ...lebo píšem (Tomaž Šalamun: *Slovesá slnka*. Výber z poézie). *Romboid* 38/3, 83-84; Zvonko TANESKI, 2010: Poezija kao jazynica složuvalka na svetot (Tomaž Šalamun vo slovaciknot i vo makedonsknot kniževno-kulturnen kontekst). *90. výročí vzniku Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity v Lublane*. Bratislava: Univerzita Komenského, 306-313. Aj básne Tomaža Šalamuna boli vydávané v slovenčine taktiež v časopise *Romboid* v roku 1999, 2011 a 2016 a tak ako pri A. Debeljakovi boli jeho početne texty publikované aj v časopise *Fragment*, kde sa takisto stal „kmeňovým autorom“ (Podrobnejšie o tom pozri v našej vyššie citovanej štúdie: Južnoslovanskí spisovatelia na stránkach slovenského časopisu *Fragment* 1987-2017).

¹⁴ Nad príkladom s dielami Tomaža Šalamuna a Aleša Debeljaka sa inak dobre odzrkadľuje to, čo kedysi vyzdvihol rakúsky publicista Karl Markus Gauß: „Amerika je európsky vynález, a ako sa to často pri takýchto veciach stáva, aj ona sa oslobodila od svojho tvorca [...] Európania urobili z Ameriky to, čím Amerika dnes je, ale dokiaľ k tomu

Stanislava Chrobáková Repar. V čísle je zároveň zaradený aj posledný text samotného A. Debeljaka, ktorý napísal o T. Šalamunovi a v ňom stručne píše:

„Šalamun totižto vo svojom umeleckom diele ustavične prekračoval limity, deliace čiary a hranice, veď žil paralelne vo viacerých jazykoch, kultúrach aj osobnostiach“. (Debeljak 2016: 8)

Aj texty niektorých ďalších významných slovinských autorov venované T. Šalamunovi a preložené do slovenčiny Stanislavou Chrobákovou Repar dostali priestor v tomto čísle *Romboidu*. Povedzme Ivo Svetina tam podotýka:

„Zist'oval som, že jeho irónia, cynizmus, pohrávanie sa s národnými sviatosťami atď. majú svoj pôvod v hlbokom premýšľaní o vtedajšom slovinskom prostredí: tak spoločenskom, ako duchovnom. A že sa rozhodol pre povolanie básnika. No a predovšetkým, že sa mu už začali otvárať dvere do sveta, ktorý vtedy predstavovala najmä Amerika“. (Svetina 2016: 10-13)

Ďalej Marko Elsner Grošelj priznáva:

„U Tomaža si najviac cením jeho odvahu prejsť na druhý breh, prekročiť priamu významovosť poézie, prelomiť definície. Až táto odvaha poézii umožní vyjadriť sa po svojom, vo vlastnom jazyku, ktorý objavuje a zároveň už aj opúšťa, rozpletajúci akýsi vznášajúci sa, žiariaci svet nespochybniteľného a zároveň detský radostného jestvovania“. (Elsner Grošelj 2016: 13-14)

Kristijan Muck zase pripomína, že

„jeho poézia, z toho bezprostredného hľadiska, čoraz menej súvisela so slovinskou situáciou a čoraz viac ju bolo možné charakterizovať ako celok jestvujúceho sveta, otvárajúceho sa smerom k nekonečnu“. (Muck 2016: 16)

Meta Kušar na záver upozorňuje na to, že

„Šalamuna je naozaj potrebné čítať srdcom alebo dušou. takéto čítanie nás vedie k zodpovednosti [...] Tak ako dejiny postavili Kocbeka na miesto, ktoré mu patrí, postavia aj Šalamuna. Nech sú si toho vedomí akademickí úradníci, ktorí ho nečítajú celou dušou, ale zaoberajú sa *škatuľkovaním*“. (Kušar 2016: 23)

---

dospelí, prestali sa Európania považovať za Európanov, svoj svet začali chápať ako špecificky americký, a naproti tomu v Európanoch, ktorí zostali doma, dozrievali ambivalentné pocity, pozoruhodným spôsobom zmiešané z obdivu a pohrdania [...] Ak sa cudzincovi môže pripísať akýkoľvek zločin, čoskoro sa stane zločinom už to, že je človek cudzincom. Cudzinec už ani nepotrebuje spáchať zločin, on sám ním je a skutočnosť, že ešte stále medzi nami bez prestretania zotrváva, je toho dôkazom“ (Gauß 2004: 9-10, 31).

V uvedenom čísle *Romboidu* zas Alešovi Debeljakovi odovzdala poctu redaktorka S. Chrobáková Repar, ktorá v svojej správe nad textom *Všetko, čo je napísané, je naše* A. Debeljaka uvádza:

„V posledných rokoch intenzívne písal glosy na aktuálne témy a zapíňal rubriky novín, písal o Lou Reedovi a hudobnej skupine Azra, islame a kresťanstve, Amerike aj Bosne, čítal, čo píšu jeho priatelia v Belehrade, Sarajeve, Záhrebe, New Yorku, v Ľubľane“. (Chrobáková Repar 2016: 30)

V neposlednom rade a v novšom období sa slovenská odborná recepcia rozšírila takisto aj na jedného z najvýznamnejších slovinských dramatikov, esejistov a spisovateľov – Draga Jančara, ktorého dva romány doposiaľ boli preložené do slovenčiny. Zuzana Vargová totiž v svojej vedeckej monografii *Koncepcie strednej Európy* vyzdvihuje skutočnosť, že

„D. Jančar preferuje kultúrno-historické návraty, spája ich s hľadaním a nachádzaním existenciálneho zmyslu, nachádzaním mostu medzi minulosťou a budúcnosťou. Z hľadiska pojmového chaosu postavil pojem strednej Európy na časovú os *minulosť – budúcnosť*. Kým to prvé je zaviate *nánosom* času, to druhé je bilancovaním, spájaním idey celku so schopnosťou vzájomnej úcty, solidarity a porozumenia“. (Vargová 2015: 85-86)

Vargová pritom cituje D. Jančara z českých a z maďarských prameňov, resp. prekladov, ale v každom prípade svojím výkladom tiež prispela k popularizácii jeho poetiky v slovenskom kultúrnom priestore. Na pôde Ústavu slavistiky Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne bola nedávno obhájená aj doktorská dizertácia o románoch Draga Jančara, ktorej autorkou je Ivana Bůžková.¹⁵

4 Záver

Všetci prelození slovinskí spisovatelia na Slovensku po roku 1989, ktorý majú blízko v „poetiky dislokácie“ a k motívu „migrácie“ nám svojimi dielami preukazujú, že neostáva nám nič iné, než hľadať zmysel v realite, v ktorej sa nachádzame a ktorá nám bola pridelená. Dnešná demokracia znamená v podstate možnosť feedbacku medzi konkrétnym spoločenským zriadením a autonómnym a racionálnym

¹⁵ Aj horespominaný rakúsky publicista Karl Markus Gauß v citovanej knihe *Európska abeceda* dopĺňa to, že „v jazyku Draga Jančara, ktorý žije v Ľubľane a je skutočne povznesený nad každé slovinské veľikášstvo, stretávame zodpovedajúce prívlastky, či sa už hovorí o *balkánskej kréme* alebo o niečom inom a nimi autor vyjadruje, že ide o vec mimoriadne nízkej, mizernej kvality“ (Gauß 2004, 24).

jednotlivcom. Preto treba na záver už len zosumarizovať to, že ústrednou témou preložených diel zo slovinskej literatúry do slovenčiny po roku 1989 súvisiace s „poetikou dislokácie“ a s motívom „migrácie“ je zhruba subjekt a možnosti, či skôr nemožnosť jeho spolužitia so svetom a so sebou samým. Protagonisti v prozaických a v dramatických dielach zväčša bolestivo až precitlivené vnímajú vlastnú účasť na opakujúcom sa zlyhaní vzťahov, ktoré nevedú k prekonaniu samoty, ale iba k ďalšiemu sklamaniu. V situácii pocitovaného pohrozenia a nezvládania životnej reality sa títo postavy / „hrdinovia“ pokúšajú vymaniť z banality sveta prostredníctvom štylizácie do roly outsidera. Veľký dôraz sa kladie na jazykovú, štylistickú zložku próz či drám. „Subjekt“ možno v rámci ich tvorby chápať ako pojem, ktorého obsah (aspoň čiastočne) zodpovedá „lyrickému subjektu“. Základným zámerom väčšieho počtu týchto textov je totiž prezentácia subjektu. Text neraz pozostáva z fragmentov, ktoré zaznamenávajú interakciu subjektu so svetom (dialógy), či reflexiu sveta a seba zo strany subjektu (monológ). Celkovo ich poetika neprechádza výraznejšími zmenami, čo umožňuje vymedziť v rámci ich autorských rukopisov istý stereotyp. Z interpretačného hľadiska je záujem o subjekt v ich dielach motivovaný práve jeho ústredným postavením v texte: subjekt v ňom figuruje nielen ako téma, ale plní zároveň funkciu rozprávača (dominuje priamy alebo personálny rozprávač) a určuje tak perspektívu narácie aj uhol pohľadu na svet. Ich priehľadným poslaním je vytvoriť kontrastné pozadie, na ktorom sa zdôrazňuje vznešenosť, exkluzívnosť subjektu a jeho myšlienkových prejavov, ktoré text uchováva v podobe (pseudo)filozofujúcich sentencií. Autori akoby sa vo svojich dielach zameriavali na zdôraznenie fatálno-existenciálneho rozmeru situácie, v ktorej sa nachádza subjekt: svojich protagonistov nechávajú neustále narážať na neprekonateľnú bariéru ich individuálneho bytia, o ktorú sa monotónne triešťa všetky ich snahy o prekonanie osamelosti. A ani so sebou samým to subjekt nemá ľahké. Takáto sústredenosť textu predovšetkým na estetizáciu subjektu a jeho protikladných prejavov ovplyvňuje a aj zužuje spôsob prijatia ich textov. „Spoved““, rovnako ako každý iný z prejavov „ja“, stojí v strede textu a jeho záujmu. Jeho cieľom je tak vlastne estetizácia bytia protagonistov a košatá verbalizácia najbanálnejších udalostí, ktoré sa ich týkajú. Preto by sa koniec koncom mohli obrazne označiť tieto pohľady na svet ako križovatkou medzi precitlivenosťou a znečitlivením, medzi spovedou a exhibíciou a ich outsiderstvo ako výlučnosť a vylúčenosť zároveň.

Schválne vyhrotená ľahostajnosť a zároveň štylizovaná precitlivenosť protagonistov, to všetko spolu s nazeraním na svet cez prizmu jedinečnosti ich vlastného bytia znova a znova odkazuje na oživenie, alebo skôr parafrázu dnešného

dekadentného sveta. Práve ono premieňa vylúčenie subjektu zo spoločnosti na výlučnosť samoty. V protiklade k povahe existencializmu je totiž to, že tieto texty prvotne nesmerujú k analytickému rozkrytiu situácie subjektu (a už vôbec nie k jej riešeniu), ale predovšetkým k jej predvedeniu. Práve odhalenie nespoľahlivosti protagonistu – rozprávača / protagonistu / lyrického subjektu a jeho sebavedomie vlastnej výlučnosti bránia však občas (slovenskému) čitateľovi vnímať a prijať jeho situáciu ako širšie ľudský platnú. Dekadentná póza preňho nie je trvalou úľavou, ale iba prechodným riešením jeho večného a bolestivého sporu s realitou. Podobné diela však zaznamenávame aj v novšej slovenskej literatúre a z toho hľadiska je korpus týchto preložených diel zo slovinskej literatúry len vítaný a azda preto v plnej miere akceptovateľný. Zostáva nám už iba dúfať, že nový vývin slovensko-slovinských literárnych a kultúrnych vzťahov v rokoch pred nami prinesie aj nové hodnoty, ktoré rozšíria naše intelektuálne obzory a tým aj obohatia duchovné rozmery širšej čitateľskej spoločnosti.

Zoznam preložených diel

- Vladimír BARTOL, 2004: *Alamut*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková Repar. Bratislava: Slovart.
- Andrej BLATNIK, 2000: *Tao láske*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: F. R. & G.
- Aleš DEBELJAK, 1998: *Kozmopolitická metafora (Individualizmus a národná tradícia)*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: Kalligram.
- Aleš DEBELJAK, 1998: *Temné nebo Ameriky*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: F. R. & G.
- Evald FLISAR, 2018: *Pozorovateľ*. Zo slovinčiny preložila Svetlana Kmecová. Bratislava: Trio Publishing.
- Kristina HOČEVAR, 2016: *Bez názvu (Edícia Versopolis)*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: Ars Poetica.
- Stanka HRASTELJ, 2015: *Bez názvu (Edícia Versopolis)*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: Ars Poetica.
- Jože HUDEČEK, 1999: *Zbeh*. Zo slovinčiny preložila Anežka Kočalková. Bratislava: Kalligram.
- Aljoz IHAN, 2003: *Riešenie*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: F. R. & G.
- Drago JANČAR, 2001: *Polárna žiara*. Zo slovinčiny preložila Anežka Kočalková. Bratislava: Kalligram.
- Drago JANČAR, 2007: *Staviteľ (Mýtus o Daidalovi)*. Zo slovinčiny preložila Svetlana Kmecová. Bratislava: Slovart.
- Dušan JOVANOVIĆ (pseudonym O. J. Traven), 2011: *Exhibicionista*. Zo slovinčiny preložil Ján Jankovič. In: Slovínska dráma. Bratislava: Divadelný ústav. 27–103
- Edvard KOCBEK, 1997: *Kameň bralo (Výber z poézie)*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: Nadácia Studňa.
- Barbara KORUN, 2018: *Prídem hneď a iné básne*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková Repar. Kordíky: Skalná ruža.
- Srečko KOSOVEL, 2012: *Zelený papagáj / Zeleni papagaj*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková Repar. Bratislava: Drego a srd / Vlňa.
- Meta KUŠAR, 2008: *Lublana*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková Repar. Bratislava: Ars Poetica.

- Vinko MÓDERNDORFER, 2004: *Mama umrela dvakrát (Tri komédie)*. Zo slovinčiny preložil Ján Jankovič. Bratislava: Jaga.
- Vinko MÓDERNDORFER, 2008: *Truth story (Tri komédie)*. Zo slovinčiny preložil Ján Jankovič. Bratislava: Jaga.
- Josip OSTI, 2001: *Narcis z Krasu*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Banská Bystrica: Drewo a srd.
- Primož REPAR, 2003: *Krebké pavučiny (Výber z poézie)*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková-Repar. Banská Bystrica: Drewo a srd.
- Simona SEMENIČ, 2011: *5chalanov.si*. Zo slovinčiny preložila Romana Marušková. In. Slovinská dráma. Bratislava: Divadelný ústav. 167-271.
- Breda SMOLNIKAR, 2011: *Keď sa bore zazeleňajú brezy*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková-Repar. Bratislava: Kalligram.
- Tomaž ŠALAMUN, 2002: *Slovesá sluka*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Banská Bystrica: Drewo a srd.
- Aleš ŠTEGER, 2000: *Kašmír a iné básne*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Banská Bystrica: Drewo a srd.
- Suzana TRATNIK, 2008: *Volám sa Damián*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková-Repar. Bratislava: Literárne informačné centrum (Edícia 100 slovanských románov).
- Maja VIDMAR, 2015: *Izby a iné básne*. Zo slovinčiny preložila Stanislava Chrobáková-Repar. Bratislava - Ľubľana: Literárna nadácia Studňa - JSKD RS.
- Dane ZAJC, 2000: *Dolu dolu a iné básne*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Banská Bystrica: Drewo a srd.
- Uroš ZUPAN, 2004: *Otváranie delty*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: F. R. & G.
- Matjaž ZUPANČIČ, 2011: *Chodba*. Zo slovinčiny preložila Ján Jankovič. In. Slovinská dráma. Bratislava: Divadelný ústav. 105-165
- Slavoj ŽIŽEK, 1998: *Mor fantázií*. Z angličtiny preložili Martin Gális a Mária Gálisová. Bratislava: Kalligram.
- Slavoj ŽIŽEK, 1995: *Raduj sa z národa svojho ako zo seba samého*. Z angličtiny preložili Egon Gál a Ľubica Hábová. Praha, Bratislava: G plus G – Archa.

Literatúra

- Ivan DOROVSKÝ, 2004: Moderna a postmoderna v slovinskej literatúre. *Slovinské meziliterárni sbory a rozdíly*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Karl Markus GAUß, 2004: *Európska abeceda*. Z nemeckého originálu preložili Zdenka Beckerová a Etela Farkašová). Bratislava: Kalligram.
- Aleš DEBELJAK, 1998: *Kozmopolitická metafora*. Zo slovinčiny preložil Karol Chmel. Bratislava: Kalligram.
- Aleš DEBELJAK, 2016: Odišiel tak, ako žil: s úsmevom na perách. *Romboid* 7/8, 8-10.
- Marko ELSNER GROŠELJ, 2016: Tomaža som stretával zriedkakedy. *Romboid* 7/8, 13-14.
- Stanislava CHROBÁKOVÁ REPAR, 2016: Správa. *Romboid* 7/8, 30.
- Meta KUŠAR, 2016: Čo som šalamunologička?! *Romboid* 7/8, 23.
- Marek MITKA, 2018: Umelecké preklady z poľskej literatúry do slovenčiny po roku 2000 (Poznámky k poeticko-axiologickému a inštitucionálnemu profilu). *Polonistické studie*. Ed. Ivana Dobrotová. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kristijan MUCK, 2016: Spev. *Romboid* 7/8, 16.
- Ivo SVETINA, 2016: Prvá podoba Tomaža Šalamuna. *Romboid* 7/8, 10-13.
- Zuzana VARGOVÁ, 2015: *Koncepcie strednej Európy*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta stredoeurópskych štúdií. 85-86.
- Saša VOJTECHOVÁ-POKLAČ, 2010: Aktuálna recepcia slovinskej literatúry na Slovensku. *Preklad ako kultúrna a literárna misia. Zborník prác z medzinárodnej konferencie*. Ed. Alica Kulihová, Oľga Škvareninová. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

By means of summarised research we bring to the expert public new exact knowledge about newer literary works of Slovenes and their current trends, and, at the same time, we present to the Slovak cultural public a comprehensive output about newer literary and cultural references of Slovenian works of art (prose, drama, philosophy, poetry, essays), as well as the importance of individual artistic book translations from Slovenian literature in Slovakia. Inevitably with such an initial "diagnosis", the first step is to name the problem, as "naming the problem" is the first stage of overcoming it. Therefore, our primary task is to testify to the whole, and only later to examine the problem in more detail and eventually reach the necessary, respectively desirable results. The central theme of the translated literary works from Slovenian literature into Slovak after 1989 related to the "poetics of dislocation", and the motive of "migration" is roughly the subject and possibilities, or rather the impossibility of its coexistence with the world and with itself. The protagonists in prose and dramatic works tend to perceive painfully, or even sensitively, their own participation in the repeated failure of relationships, which does not lead to overcoming loneliness, but only to further disappointment. In a situation of perceived threat and failure to control the reality of life, these characters / "heroes" try to break free from the banality of the world through stylisation into the role of an outsider. Great emphasis is placed on the linguistic, stylistic component of prose or drama. The "subject" can be understood in the context of their creation as a term whose content (at least in part) corresponds to the "lyrical subject". Not only is it almost irrelevant to them to deal with the story, but the (strict) distinction between the narrator's bands and the characters also seems unnecessary. The basic intention of a larger number of these texts is to present the subject. The text often consists of fragments that record the interaction of the subject with the world (dialogues), or the reflection of the world and oneself by the subject (monologue). Overall, their poetics do not undergo significant changes, which makes it possible to define a certain stereotype within their authors' manuscripts. The corpus of these translated works from Slovenian literature is only welcome and perhaps fully acceptable. We only have to hope that the new development of Slovak-Slovenian literary and cultural relations in the years before us will bring new values that will broaden our intellectual horizons, and, thus, enrich the spiritual dimensions of a wider reading society.